

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

A határozat száma: Pfv.I.20.989/2017/8.

A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke
 . Mocsár Attila Zsolt előadó bíró
 . Varga Edit bíró

A felperes: felperes neve
 (felperes címe)

A felperes képviselője:
 . Birk Csaba ügyvéd
 (3433 Nyékládháza, Kossuth utca 116.)

Az alperes: alperes neve
 (alperes címe)

Az alperes képviselője:
 Ügyvédi Iroda
 (6721 Szeged, Teleki utca 5.;
 ügyintéző: dr. Szabó Tamás ügyvéd)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
 az alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:
 ővárosi Törvényszék
 45.Pf.637.815/2016/5.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:
 II. és III. Kerületi Bíróság
 17.P.21.983/2016/9.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 3.453.100 (hárommillió-négyszázötvenháromezer-száz) forint együttes elsőfokú-, fellebbezési- és felülvizsgálati eljárási költséget,
továbbá külön felhívásra az államnak 1.024.400 (egymillió-huszonnégyezer-négyszáz) forint feljegyzett kereseti illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A peres felek 2008. július 28-án megkötött szerződése alapján az alperes 140.799,42 CHF, 19.550.000 forintnak megfelelő összegű kölcsön nyújtását vállalta, a felperes pedig ezen kölcsön és járulékai 240 hónapon belüli visszafizetésére vállalt kötelezettséget. Az alperes tájékoztatta a felperest a kölcsönrel kapcsolatos árfolyam- és egyéb kockázatokról; a tájékoztatóban foglaltak tudomásul vételét a felperes aláírásával igazolta. A felperes a szerződés megkötésének napján a szerződésből eredő kötelezettségeit illetően közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett, melyben - továbbiak mellett - kijelentette: tudomással bír arról, hogy a kölcsön futamideje alatt a kölcsön törlesztésére megállapított deviza átváltási árfolyam a kölcsönszerződésben meghatározott feltételek szerint módosulhat. Az alperes a hiteldíjat egyoldalúan megváltoztathatta.

A jogviszony felmondását követően az alperes közokirat záradékolásával 2015. február 19-én végrehajtást kezdeményezett a felperes ellen. Az alperes 2015. április 21-ei keltezésű levelében tájékoztatta a felperest, hogy elszámolási kötelezettségének eleget tett.

A felperes keresete, az alperes védekezése

- [2] A felperes a Pp. 369.§ a) pontjára alapított keresetében az ellene indult végrehajtás megszüntetését kérte arra hivatkozással, hogy szerződési akarat hiányában a kölcsönszerződés nem jött létre, mert az alperes kölcsönszerződéssel vegyes befektetési szerződést kötött, a felperes szerződéses akarata viszont nem erre irányult. Az alperes eltitkolta a rejtett befektetési jogviszony kockázatait és várható következményeit, nem tárta fel a valós kockázatot, elmaradt a felperes kockázatának kezelése. A szerződés tisztességtelen és a jó erkölcsbe is ütközik, továbbá tisztességtelen és semmis a szerződésből eredő jogainak és kötelezettségeinek egyoldalú és hátrányos megváltoztatása.

- [3] Az alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megszüntette a végrehajtást. Ítéletének indokolásában kifejtette: a felek között nem jött létre a kölcsönszerződés, mert a felperes nem tudott a szerződés mögött húzódó befektetési jogviszonyról, amely a szerződés elválaszthatatlan részét képezte. Az olyan szerződés, amely nem tartalmazza az adott jogviszony jelentős elemeit, egészében tisztességtelen, emiatt nem vizsgálhatóak külön az egyes rendelkezései.

- [5] Az alperes fellebbezését elbíráló másodfokú bíróság eltérő

indokolással hagyta helyben az elsőfokú ítéletet. A fellebbezés érvei kapcsán rámutatott: az elsőfokú bíróságnak - annak ellenére, hogy az első tárgyaláson a szabályszerű idézés ellenére egyik fél sem jelent meg - nem kellett a pert megszüntetnie, mert a felperes kérte a tárgyalás távollétében történő megtartani. Nem volt akadálya annak, hogy az elsőfokú bíróság a felperes indítványára a tárgyalás anyagává tegyen egy másik perben beszerzett szakvéleményt, amelyet úgy ítélte meg, hogy alkalmas a jogvita eldöntésének alapjául szolgáló tények bizonyítására.

Nem osztotta azonban a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontját arra vonatkozóan, hogy nem jött létre a felek közötti kölcsönszerződés, és mivel a szerződés létrejött, a másodfokú bíróság vizsgálta a felperesnek a szerződés érvénytelenségére vonatkozó előadásait is. Ennek körében a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperes nem adott tájékoztatást a felperesnek a deviza alapú kölcsön árfolyamkockázatáról, a perben az alperes nem vitatta a kockázatfeltárás hiányára vonatkozó kereseti indokát. A szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, semmis, e szerződéses rendelkezés nélkül viszont a szerződés nem teljesíthető.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[6] A jogerős ítélet ellen - hatályon kívül helyezése, elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése és a per megszüntetése, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatása és a kereset elutasítása, harmadlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása iránt - az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

A permegszüntetés indokául arra hivatkozott, hogy a per első tárgyalásán egyik fél sem jelent meg, az elsőfokú bíróságnak pedig annak ellenére meg kellett volna szüntetnie a pert, hogy a felperes kérte a tárgyalás megtartását a távollétében is, hiszen az általános eljárási szabályok nem alkalmazhatóak a végrehajtási perekre előírt speciális szabályokkal szemben.

Érvelése szerint az elsőfokú eljárásban súlyos eljárási szabálysértések történtek: az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást a kölcsönszerződés „létre nem jöttéről”, hogy a kölcsönszerződés nem állt a rendelkezésére. Az elsőfokú bíróság a felek távollétében vett fel bizonyítást, bizonyítékként vett figyelembe egy másik ügyben készült szakértői véleményt, amely szakvéleményt az ítélethozatalát megelőzően nem küldte meg az alperes részére. Figyelmen kívül hagyta az elsőfokú bíróság a 6/2013. polgári jogegységi határozatban foglaltakat, hiszen annak vizsgálata, hogy egy deviza alapú kölcsönszerződés mögött van-e devizaforrás lehetetlen és egyben szükségtelen is a deviza alapú kölcsönszerződésből eredő végrehajtani kívánt követelést érintő perekben.

A másodfokú bíróság tévedett, amikor nem tekintette lényegesnek az elsőfokú eljárásban megvalósult eljárási szabálysértéseket, hiszen

a pert meg kellett volna szüntetnie. A másodfokú bíróság az alperes fellebbezésének korlátai között bírálhatta volna felül az elsőfokú ítéletet, kizárólag a kölcsönszerződés létrejötte vagy létre nem jötte kérdésében határozhatott volna, ezzel szemben a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú érdemi döntéssel, de az elsőfokú ítélet indokolását megváltoztatta és arra a következtetésre jutott, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen. Ezzel túlterjeszkedett a fellebbezés keretein, az eljárást egyfokúvá tette.

A jogerős ítélet érdemben is jogszabálysértő, mert figyelmen kívül hagyja a felperes közokiratba foglalt nyilatkozatát, amelynek bizonyítja: a felperes tudomással bírt arról, hogy a kölcsön futamideje alatt a kölcsön törlesztésére megállapított deviza átváltási árfolyam a kölcsönszerződésben meghatározott feltételek szerint módosulhat, azaz iratellenes a másodfokú bíróság azon megállapítása, hogy a felperes nyilatkozatával szemben nem merült fel ellentétes peradat. A kölcsönszerződés és az egyoldalú tartozáselismerő nyilatkozat pontosan tartalmazza a kölcsön összegét és a havi törlesztő részletek összegét CHF-ben és forintban, tehát a kölcsönszerződés az árfolyamkockázat a felperes általi viselése nélkül is teljesíthető lett volna, figyelemmel arra is, hogy a pénztartozást ellenkező kikötés hiányában a teljesítés helyén érvényben lévő pénznemben kell megfizetni, illetve a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben lévő árfolyam alapulvételével kell átszámítani [rég. Ptk. 231.§ (1) és (2) bekezdés].

Alaptalan a másodfokú bíróság megállapítása, amely szerint a felperes nem kapott megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról. A másodfokú bíróság a fellebbezés keretein túlterjeszkedve változtatta meg az elsőfokú ítélet indokolását, a kölcsönszerződés érvénytelenségét úgy állapította meg, hogy az nem állt rendelkezésére (hiszen csak az elsőfokú eljárásban, a tárgyalás berekesztéséig rendelkezésre álló okiratokat vizsgálta) és figyelmen kívül hagyta a közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállalást tartalmazó nyilatkozat rendelkezéseit is.

Túlzottnak tartotta a terhére megállapított perköltség összegét is.

- [7] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint részben alapos.

- [9] A Pp. 270.§ (2) bekezdésében, valamint a 275.§ (3) és (4) bekezdéseiben foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

- [10] A Pp. 136.§ (1) bekezdése szerint: ha az első tárgyalást a felperes mulasztja el és megelőzőleg nem kérte, hogy a bíróság a tárgyalást távollétében is tartsa meg, a bíróság az alperes kérelmére a pert megszünteti. A Pp. 370/A.§ (2) bekezdésének megfelelően a végrehajtás megszüntetési és korlátozási perben az első tárgyalás megtartásának nem akadálya az, ha a felperes vagy az alperes nem jelent meg, ha azonban egyik fél sem jelent meg az első tárgyaláson, az eljárást meg kell szüntetni. A Pp. előbbiekben idézett 136.§ (1) bekezdése általános szabály, míg a Pp. 370/A.§ (2) bekezdése speciális rendelkezés: a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per első tárgyalása elmulasztásának következményét rendezi. Összevetve a Pp. két idézett rendelkezését, kitűnik, hogy a Pp. 136.§ (1) bekezdésébe foglalt általános szabály alkalmazása során a bíróság a pert az alperes kérelmére szünteti meg, míg a Pp. 370/A.§ (2) bekezdésének alkalmazása esetében a bíróságnak az eljárást hivatalból kell megszüntetnie. A Pp. 370/A. § (2) bekezdése ugyanakkor nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perben a felperes kérje a tárgyalás távollétében történő megtartását, így erre a jelen per felperesének is lehetősége nyílt. Ha például külföldön élő vagy huzamos ideig külföldön tartózkodó személy kíván végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti pert kezdeményezni, nem zárható el annak lehetőségétől, hogy jogi képviselő meghatalmazása nélkül, személyesen járjon el az ügyében és úgy háríthassa el a távolmaradás jogkövetkezményét, hogy kérhesse a tárgyalás megtartását a távollétében is.
- [11] Az elsőfokú bíróság előtt a 2016. június 16. napjára kitűzött tárgyalás napjáig mindkét fél beadványa beérkezett, de az idézések tértivevénye nem, így az elsőfokú bíróságnak nem állt rendelkezésére adat a tárgyalási időköz betartására. Mivel utóbb a tértivevények megérkeztek az elsőfokú bírósághoz, és kitűnt, hogy mindkét fél idézése szabályszerű volt, evonatkozásban eljárási szabálysértés nem történt.
- [12] A másodfokú bíróság nem terjeszkedett túl a fellebbezés keretein, mert a felperes eshetőlegesen terjesztette elő kereseteit: a végrehajtás megszüntetését elsődlegesen azért kérte, mert álláspontja szerint a végrehajtás alapjául szolgáló szerződés nem jött létre, amennyiben pedig elsődleges keresete alaptalannak bizonyulna és a szerződés mégis létrejött volna, arra hivatkozott, hogy a szerződés több ok miatt érvénytelen. Mindezek szerint ha az elsődleges kereset alaposnak bizonyul, a másodlagos kereset feleslegessé válik, viszont az elsődleges kereset alaptalansága miatt a másodlagos kereset érvényesíthető. Az elsőfokú bíróság szerint a felek között nem jött létre a kölcsönszerződés, azonban a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés létrejött, ezért szükségessé vált a létrejött szerződés érvénytelenségével

kapcsolatos felperesi állítások vizsgálata. A másodfokú bíróság dönthetett volna úgy, hogy hatályon kívül helyezi az elsőfokú ítéletet és az elsőfokú bíróságot utasítja új eljárásra, de el is bírálhatta a felperes további igényeit. Mivel a másodfokú bíróságnak a rendelkezésére álló, kiegészítést sem igénylő tényállás alapján jogkérdésben kellett állást foglalnia, nem történt eljárási szabálysértés azzal, hogy a létrejött szerződés érvénytelenségére vonatkozó felperesi állításokról a másodfokú bíróság határozott. A másodfokú bíróság határozata ellen fellebbezésre nem volt lehetőség, de felülvizsgálati kérelem előterjeszthető volt, amit az alperes meg is tett.

- [13] A másodfokú bíróság megalapozatlanul jutott arra a következtetésére, hogy az alperes nem adott megfelelő tájékoztatást a felperesnek a kölcsön árfolyamkockázatáról. A felperes igen részletes és alapos tájékoztatást kapott az alperes deviza alapú lakossági hiteleinek árfolyam- és egyéb kockázatairól. A tájékoztatóban az alperes példával mutatta be az árfolyamkockázat lényegét, grafikonon szemléltette az euró, illetve a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamát, az árfolyam addigi változását. A felperes aláírásával igazolta, hogy a tájékoztatóban foglaltakat tudomásul vette, emellett a szerződés VIII.6-11. pontjaiban is elismerte, hogy a szerződéssel kapcsolatos tájékoztatást az alperestől megkapta, tisztában volt az ügylet kockázataival. Közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatának 4. és 9. pontjában a felperes kijelentette: tudomással bír arról, hogy a kölcsön futamideje alatt a kölcsön törlesztésére megállapított deviza átváltási árfolyam a szerződésben meghatározott feltételek szerint módosulhat, függetlenül a kölcsön forint pénznemben történő visszafizetésének módjától az alperes CHF pénznemben tartja nyilván a felperesnek a szerződésből eredő tartozását.

Mindezek szerint a felperes által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat megfelelt a 6/2013. PJE határozat indokolása 3. részében megfogalmazott követelményeknek, mert tartalmazta az árfolyamkockázat ismertetését, annak hatását a törlesztésre, de nyilvánvalóan nem terjedhetett ki a nem prognosztizálható körülményekre: az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára és valószínűségére.

- [14] Az elsőfokú eljárás során valóban nem állt rendelkezésre a perbeli kölcsönszerződés, azt az alperes az elsőfokú ítélet elleni fellebbezéséhez mellékelte. Az elsőfokú bíróság nem jutott el a szerződés kikötéseinek vizsgálatáig, a szerződés „létre nem jöttére” vonatkozó álláspontját nem a szerződés rendelkezésiből vezette le. A szerződéses kikötések vizsgálata a másodfokú eljárás során vált az eljárás tárgyává, ekkorra azonban a kölcsönszerződés már rendelkezésre állt, a másodfokú bíróság annak tartalmát megismerve hozhatta meg döntését.

- [15] Mivel a másodfokú eljárásban került sor annak eldöntésére, hogy a kölcsönszerződés a felperes által megjelölt okok miatt nem érvénytelen-e, a Kúria eljárása során vizsgálta, hogy a másodfokú bíróság határozott-e minden egyes felperesi hivatkozásról. A Kúria e vizsgálat során nem észlelt eljárási szabálysértést.
- [16] Az előbbieken kifejtettek szerint a Kúria nem észlelt eljárási szabálysértést, azonban megalapozatlannak találta a jogerős ítéletnek a tájékoztatási kötelezettség megsértésével kapcsolatos álláspontját, ezért a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a jogszabályoknak megfelelő (a keresetet elutasító) új határozatot hozott.

Záró rész

- [17] A Pp. 270.§ (1) bekezdése értelmében alkalmazott Pp. 78.§ (1) bekezdés alapján kötelezte a pervesztes felperest, az alperes együttes (első-, másodfokú, valamint felülvizsgálati) költségének megfizetésére. Az együttes perköltség összegének meghatározásakor figyelemmel volt az alperes által a másodfokú eljárás során lerótt 1.365.800 forint fellebbezési illeték, a befizetett 1.707.300 forint felülvizsgálati eljárási illeték, valamint az alperes képviselőjét ellátó jogi képviselő ügyvédi munkadíjának 380.000 forint összegére. Ez utóbbi meghatározásánál figyelembe vette a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (1) és (5)-(6) bekezdéseiben, valamint a 4/A.§ (1) bekezdésében foglaltakat, a munkadíjat a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban állapította meg.
- [18] A pervesztes felperes az illetékeljegyzési joga folytán feljegyzett kereseti illeték megfizetésére köteles az államnak felhívásra, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 59.§ (1) bekezdése és 74.§ (3) bekezdése alapján alkalmazásra kerülő, a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 13.§ (2) bekezdése szerint.
- [19] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2018. március 28.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró,
dr. Varga Edit s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

BB

bírósági ügyintéző